

KATIKA MAHAKAMA KUU YA TANZANIA

DIVISHENI YA KAZI

MASJALA NDOGO - ARUSHA

MAOMBI YA MAREJEO NA. 96 YA 2018

(Yanayotokana na mgogoro wa kazi Namba CMA/ARS/ARB/166/2017)

BAINA YA

POLYFOAM LIMITED.....MLETA MAOMBI

DHIDI YA

SALMA SHABANI.....MJIBU MAOMBI

HUKUMU

14/12/2020 & 12/04/2021

GWAE, J.

Katika maombi haya, mleta maombi kama anavyoonekana hapo juu ameyaleta maombi haya mbele ya mahakama hii kuiomba mahakama kufanya marejeo ya uamuzi uliotolewa na Tume ya Usuluhishi na Uamuzi ("Tume") katika shauri la mgogoro Namba CMA/ARS/ARB/166/2017 ambapo Tume katika uamuzi wake iliona kuwa mleta maombi hakuweza kuonyesha kama kulikuwa na sababu za msingi za kumfukuzisha kazi mjibu maombi lakini vile vile Tume iliona kuwa mleta maombi hakufuata taratibu za kisheria za kumfukuzisha kazi mjibu maombi. Ni kutokana na hayo Tume ilitoa tuzo ya jumla ya kiasi cha Tshs. 2,782,500/= kama stahiki za mjibu maombi kwa kuachishwa kazi isivyo halali.

Historia fupi iliyopelekea maombi haya ni kama ifuatavyo; mjibu maombi aliajiriwa na mleta maombi mnamo tarehe 30/06/2015 katika kitengo cha "operator warp" kama inavyoonekana katika kielelezo P2, na mnamo tarehe 5/05/2017 mjibu maombi alisitishiwa ajira yake na mleta maombi kama inavyoonekana katika kielelezo P6 na sababu ya kuachishwa kazi iliandikwa kuwa ni "Kutaka kumchoma kisu mfanyakazi mwenzake pia na aliye kuja kuamua kutaka kumchoma". Mjibu maombi hakuridhika na maamuzi ya mleta maombi ya kumuachisha kazi na hivyo alipeleka lalamiko lake mbele ya Tume akitaka kulipwa stahili zake za kuachishwa kazi visivyo halali (terminal benefits).

Mbele ya Tume mleta maombi katika kuthibitisha kuwa mjibu maombi aliachishwa ilivyo halali alileta jumla ya mashahidi wanne (4) na vielelezo tisa (9) wakati mjibu maombi alitoa ushahidi wake mwenyewe. Kama ilivyoielezwa hapo awali, Tume katika maamuzi wake ilijiridhisha kuwa mleta maombi alishindwa kuthibitisha kumfukuza mjibu maombi ilivyo halali na hivyo kutoa tuzo ya Tshs. 2,782,500/= kiasi hiki kikiwa ni fidia ya mishahara ya miezi kumi na miwili (12) sawa Tshs. 2,340,000/=, notisi sawa na Tshs. 195,000/=, kiinua mgongo sawa na Tshs. 52,500/= na likizo yam waka sawa na Tshs. 195,000/=. Ni kutokana na amri hizi, mleta maombi ameleta maombi haya ya marejeo kwa sababu zifuatazo;

1. Kwamba, kulikuwa na makosa ya kimsingi mbele ya Tume yaliyopelekea kutokutendeka kwa haki.

2. Tume ilishindwa kuchambua kwa kina ushahidi uliokuwa mbele yake na kujielekeza katika ushahidi wa kielektroniki uliopelekea maamuzi kuwa mjibu maombi aliachishwa kazi isivyohalali.
3. Tume ilishindwa kutofautisha taratibu za kesi za kijinai na za mashauri ya migogoro ya kazi.

Maombi haya yaliambatana na hati ya kiapo cha Salha Ally Mvugalo, Afisa Rasilimali Watu wa mleta maombi na kupingwa na hati ya kiapo kinzani cha mjibu maombi ambacho kiliambatana na taarifa ya pingamizi la awali. Hata hivyo mjibu maombi japo alileta hati yake ya kiapo kinzani hakutokea mahakamani kutetea hoja zake shauri lilipopangwa kwa ajili ya kusikilizwa na hivyo Mahakama ilitoa amri ya shauri kusikilizwa upande mmoja.

Mleta maombi aliwakilishwa na wakili msomi ajulikanayo kwa jina la Bw. Sindato Shao na katika kuunga mkono maombi haya wakili aliwasilisha hoja zake kwa njia ya mdomo ambapo alielezea mahakama hii kuwa Tume ilijielekeza vibaya katika kufikia maamuzi yake kwa kusema kuwa shauri hili lilitakiwa kupelekwa kituo cha polisi ili hali tukio lililokuwa limetokea lilikua ni utovu mkubwa wa nidhamu, na kutokana na ushahidi uliokuwa wa kujitosheleza upande wa mleta maombi anaiomba mahakama hii kufanya marejeo ya uamuzi wa Tume na kuyatupilia mbali tuzo ya Tume.

Baada ya mawasilisho haya ya wakili wa mleta maombi, mahakama hii ilipata wasaa wa kupitia rekodi za Tume ili kujiridhisha na kile ambacho kilitokea. Kimsingi baada ya kupitia maombi haya, hoja za wakili wa mleta maombi, rekodi za Tume pamoja na Sheria zinazotumika kusuluhisha migogoro ya kikazi, mahakama hii imeona kuwa kuna viini vikuu vitatu vya msingi vitakavyotumika na mahakama hii katika kufikia maamuzi yake ambavyo ni; **Moja**, Kama mleta maombi alikuwa na sababu za msingi za kumwachisha kazi mjibu maombi. **Mbili**, Je mleta maombi alifuata utaratibu katika kumuachisha kazi mjibu maombi? **Tatu**, Je ni nafuu zipi wadaawa wanastahili.

Katika kujibu kiini cha kwanza, iwapo mleta maombi alikuwa na sababu za msingi za kumwachisha kazi mjibu maombi. Ni matakwa ya sheria hususani katika kifungu cha 37 (2) (a) cha Sheria ya Ajira na Mahusino Kazini Sura ya 366, Marejeo ya 2019 ambapo mwajiri anapaswa kusitisha ajira ya mwajiriwa wake kwa sababu za msingi tu na si vinginevyo.

Tukirudi katika shauri lililo mbele yetu, nimepata wasaa wakupitia jadala lililokuwa mbele ya Tume pamoja na vielelezo vilivyotolewa wakati wa Ushahidi. Nikianza na Ushahidi uliotolewa mbele ya Tume, nitajikita zaidi katika ushahidi wa shahidi DW3 Rajabu Athumani ambaye ndiye shahidi pekee aliyeshuhudia tukio lilipokuwa linatendeka. Kwa mujibu wa shahidi huyu siku ya tukio mjibu maombi alipaswa kujaza fomu ya onyo kwa kuwa hakuwa amefikia lengo la kazi kwa siku

hiyo, hata hivyo mjibu maombi alichukua kisu na kutaka kumchoma kiongozi wake Odilia ambaye kwa mujibu wa Ushahidi uliopokelewa mbele ya tume hakuweza kutoa Ushahidi wake kwakuwa alikuwa likizo ya uzazi. DW3 aliendelea kusema kuwa baada ya mjibu maombi kutaka kumchoma kiongozi wake na kisu yeye ndiye aliyemzuia na baadae mjibu maombi alifikishwa katika kamati ya nidhamu.

Tukiacha Ushahidi wa Shahidi DW3, nimepitia pia Ushahidi wa mjibu maombi ambapo katika maswali ya dodoso alipoulizwa ni kwa nini aliachishwa kazi alijibu kuwa aligombana na kiongozi wake, hapa naomba kunukuu maneno ya mijibu maombi kama alivyosema mbele ya tume;

“Niligombana na Kiongozi wangu Odila hapa hayupo”

Kwa maelezo hayo ya mjibu maombi ni dhahiri shahiri kuwa kwa namna moja au nyingine mjibu maombi anakiri kuwa alikua na ugomvi na kiongozi wake wa kazi na ndiyo sababu iliyopelekea yeye kuachishwa kazi.

Vile vile tukirudi katika vielelezo vilivyowasilishwa na vilivyopokelewa mbele ya Tume mathalani kielelezo P9 ambacho ni maelezo ya mjibu maombi kuwa alimtishia kumchoma kisu mfanyakazi mwenzake kwakuwa walikuwa wakimjadili. Kielelezo hiki pia kinaweza kuwa na uzito mkubwa katika kuthibitisha kuwa mjibu maombi alikuwa na sababu za msingi za kumfukuzisha kazi mjibu maombi japokuwa mjibu maombi alijaribu kuieleza Tume kuwa hajawahi kuandika barua ya kukiri kosa na kuwa hajui kusoma wala kuandika. Hoja hii haina mashiko kwa

kuwa mahakama hii katika kupitia nyaraka zilizotolewa mbele ya tume mfano mkataba wa ajira, notisi ya wito, muhtasari wa kikao cha nidhamu na hata katika barua ya kusitisha ajira, mjibu maombi aliweka Saini kwa maandishi na sio dole gumba ambayo inafanana na ile aliyoweka katika kielelezo P9.

Kwa maelezo haya mahakama hii inatofautiana na maamuzi ya tume ambayo iliamua kuwa mleta maombi hakuwa na sababu za msingi za kumfukuzisha kazi mjibu maombi, kwa kuridhika na ushahidi uliojadiliwa hapo juu. Katika kufikia maamuzi yake Tume iliona kuwa hakukuwa na shahidi wa moja kwa moja wa mtu aliyeshuhudia tukio wala kuthibitisha kisu kilichotumika kilitokea wapi, vilevile Tume iliona kuwa kulikuwa na umuhimu wa Ushahidi wa CCTV kamera ili kuthibitisha kweli tukio hilo lilitokea.

Kwa heshima, hii haikuwa sahihi kwa upande wa Tume kusema kuwa hakukuwa na Ushahidi wa mtu aliyeshuhudia tukio ili hali DW3 alitoa Ushahidi wake kuwa alikuwepo eneo la tukio na kuelezea kile kilichotokea, vilevile suala la nani alimpa kisu mjibu maombi au kisu hicho kilitokea wapi na uwepo wa CCTV kamera ni masuala madogo ambayo kwa mazingira ya kesi hii hayawezi kuharibu Ushahidi uliopo mbele ya Tume, ikumbukwe pia kuwa mjibu maombi alikiri yeye mwenyewe kuwa na ugomvi na kiongozi wake na kumtishia kumchoma kisu.

Katika kujibu kiini cha pili, mahakama hii inapaswa kuangalia iwapo mleta maombi alifuata taratibu katika kumfukuza kazi mjibu maombi. Katika kiini hiki

mahakama hii bila kupoteza muda imeona kuwa mleta maombi hakufuata utaratibu katika kumuachisha kazi mjibu maombi japo sio kwa sababu ambayo ilitolewa na tume. Mahakama hii imeweza kupitia muhtasari wa kikao cha nidhamu na kubaini kuwa mjibu maombi hakupewa nafasi ya kujitetea. Kwa mujibu wa kanuni ya 13 (7) ya Tangazo la Serikali Namba 42 ya Mwaka 2007 pale ambapo kamati ya nidhamu itamkuta mwajiriwa ana hatia atatakiwa kupewa nafasi ya kutoa shufwaa (Mitigation) kabla ya kamati hiyo kutoa adhabu stahili. Hivyo basi katika mazingira ya kesi hii japokuwa mjibu maombi alitenda kosa la kinidhamu lakini alikuwa bado na haki ya kutoa utetezi wake kabla ya kupatiwa adhabu yake na kamati ya nidhamu, na kwa kuwa mleta maombi hakufanya hivyo mahakama hii imeona kuwa mleta maombi ni Dhahiri alikiuka utaratibu ambao ni haki ya msingi katika kumfukuza kazi mwajiriwa.

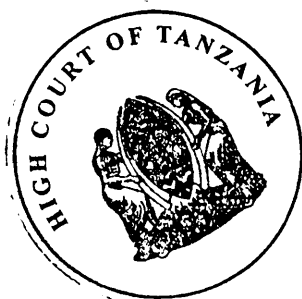
Kwa maelezo niliyoyatoa hapo awali ni wazi basi katika shauri hili mleta maombi alikuwa na sababu za msingi za kumfukuza kazi mjibu maombi hata hivyo mleta maombi hakuweza kufuata utaratibu katika kumfukuzisha kazi na hivyo basi ni dhahiri kuwa mjibu maombi alifukuzwa kazi isivyohalali.

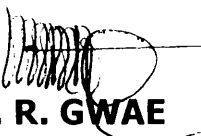
Aidha ningependa kujibu hoja ya kwamba, iwapo ni lazima mwajiriwa kufikishwa mahakamani endapo ametenda kosa la jinai kabla ya kuchukuliwa hatua za kinidhamu. Ni maoni yangu kuwa mwajiri ana uhuru wa aidha kuchukua hatua za kinidhamu (disciplinary proceeding) na akimua hivyo basi si lazima

amfikishe mahakamani kwa kosa la jinai au kama ataamua amfikishe mahakamani kwa kosa la jina, basi, atasitisha mashtaka ya kinidhamu na atakuwa anamlipa mwajiriwa mshtakiwa mishahara yake mpaka kesi ya jinai itakapoisha (See

Kwa kuwa kosa la mleta maombi ni kushindwa kufuata utaratibu tu tena kumpatia nafasi mwajiriwa ya kutoa shufwaa na kuzingatia hali ya uchumi kwa sasa kufuatia ugonjwa wa korona, tuzo iliyotolewa na Tume inapunguzwa kiasi cha nusu ya alichotuzwa $(2,782,500/x1/2)= 1,391, 250/=$. Kila upande utagharamikia gharama za maombi haya ya marejeo.

Inaamriwa ipasavyo

M. R. GWAE
JAJI
12/04/2021